

Ha a végrendelet a jogkört nem határozza meg, a végrendeleti végrehajtó csupán a jogszabályban pontosan meghatározott jogosultsággal élhet.

A perbeli esetben az örökhagyó hagyatéki eljárása jogerősen befejeződött, ezt követően pedig a végrendeleti végrehajtó a hagyaték kezelésével, így az ingóságok kiadásával kapcsolatban pert nem indíthat, hiszen a perbeli követelésnek az állagörökös, illetve bizonyos körben a haszonélvezeti örökös lett a jogosultja.

Alkalmazott jogszabályok: He.4.§(2) bek., d/pont, 19.§(1) bek., 31.§d/pont, 40.§(1) bek. d/pont és 65.§(1) bek.

Győri Ítéltábla Pf.I.20.168/2006/4.szám

A megyei bíróság fellebbezéssel támadott részítéletében a felperesek keresetét elutasította.

Ítéletének indokolása szerint 1999.február 11.napján végintézkedés hátrahagyásával hunyt el dr.R. Ü. örökhagyó, akinek hagyatékát az illetékes közjegyző ideiglenes hatállyal adta át, majd ennek teljes hatályúvá válását állapította meg.

A néhai ajándék jogcímén szerzett tulajdonjogot Vaszary János „Rimini strand” című kb. 300.000 Ft értékű festményére, melyet budapesti lakásában tartott. Ezt a festményt 1992-ben a II.r. alperes a lakásába vitte, ott a néhai által meghatározott helyre helyezte el. A néhai több személy előtt tett olyan nyilatkozatot, mely tartalma szerint ajándékban részesítette a II.r. alperest. A festmény jelenleg is a II.r. alperes birtokában van, ezt felszólításra sem adta ki a felpereseknek.

A néhai az OTP Bank Rt-nél számlával is rendelkezett, amelyről a néhai által adott feljogosítás alapján állandó meghatalmazottként a II.r. alperes 1996.február 27.napján 1.724.889 Ft-ot vett fel. Néhai tudomással bírt arról, hogy a II.r. alperes építkezik, ezért annak finanszírozásához rendelkezésére bocsátotta a számlán lévő összeget. 1997.április 28.napján a néhai aláírásával készült egy levél, amelyben a II.r.alperest felszólította a bankszámláról felvett összeg visszafizetésére. Ezt követően azonban a néhai a pénzzel kapcsolatosan rendelkezéseket nem tett.

Az I.r. felperes mint végrendeleti örökös, a II.r. felperes mint végrendeleti végrehajtó öröklési igény tárgyában kereseti kérelmet terjesztett elő, ez az eljárás az I.r. alperesként megjelölt Sz. D. tekintetében a felek közös kérelmére szünetel, ezért a bíróság részítéletet hozott.

A megyei bíróság álláspontja szerint az I.r. felperes az örökhagyó végrendeleti örököse, aki öröklés jogcímén a néhai tulajdonában álló ingó és ingatlan vagyon tulajdonjogát megszerezte a Ptk.599.§-a alapján.

A II.r. felperes mint végrendeleti végrehajtó a He. alapján jogosultságokkal és kötelezettséggel bír, ebből következően jogosult a hagyatékkal kapcsolatosan intézkedéseket tenni, eljárni, tehát perbeli jogképessége fennáll.

Mivel az I.r. felperes az örökhagyó hagyatékára tulajdonjogot szerzett a Ptk.115.§-a rendelkezéseiből következően megilleti a tulajdonjog védelme, illetve a birtoklás, a használat, a rendelkezés joga.

Mivel a perben a II.r. alperes az ajándékozásra hivatkozott, ezért a Pp.164.§-a alapján az ajándékozás megtörténtével kapcsolatos bizonyítási kötelezettség őt terhelte. A megyei bíróság a kihallgatott tanúk vallomása alapján bizonyítottanak találta, hogy a festményt az örökhagyó a II.r. alperesnek ajándékozta, aki ezzel kapcsolatos bizonyítási kötelezettségének eleget tett.

A pénz vonatkozásában megállapította, hogy a néhai a bankszámlája feletti korlátlan rendelkezésre feljogosította a II.r. alperest. A tanúk nyilatkozni tudtak arról, hogy a néhai az alperes építkezéséhez pénzüsszeget szándékozott adni, B. Ü. K. és B. L. pedig elmondták, hogy a néhait a számlával kapcsolatos rendelkezési jog intézésével kapcsolatosan őt vitték Budapestre. Így a bíróság álláspontja szerint a peradatok azt támasztották alá, hogy a néhai részéről az ajándékozás a pénz vonatkozásában is megtörtént.

A felperesek a pénzzel kapcsolatosan hivatkoztak arra, hogy a néhai még életében felszólította a II.r. alperest annak visszaadására. Csatolták a néhai által aláírt 1997.április 28.napján kelt levelet. Ezt követően azonban a néhai újabb felszólítást a II.r. alperesnek nem küldött, vele szemben ajándék visszakövetelése tárgyában pert nem indított. A felperesek a per során kijelentették, amennyiben az ajándékozás megtörténte megállapításra kerül, annak visszakövetelése tárgyában igényt nem kívánnak érvényesíteni.

A megyei bíróság megállapította, hogy a néhai és a II.r. alperes között a Ptk.579.§/1/ bekezdése szerint az ajándékozási szerződés létrejött, az ajándékozás megtörtént. A felperesek pedig ajándék visszakövetelése tárgyában igényt nem érvényesítettek, így a felperesi kereseti kérelmet nem találta megalapozottnak.

A megyei bíróság a II.r. alperes ajándék jogcímén történt tulajdonszerzését megállapította, ezért a felperesi követelés elévülésére való hivatkozás körében mellőzte a peres felek nyilatkozatainak, továbbá az ügy érdekéhez nem kapcsolódó egyéb peradatok értékelését is.

A részítélet ellen a felperesek fellebbezést nyújtottak be, melyben elsődlegesen kérték a megyei bíróság részítéletének megváltoztatását és a keresetüknek történő teljes helyt adást, a II.r. alperes arra történő kötelezését, hogy Vaszary János

„Rimini strand” című festményét a haszonélvezeti örökös részére adja ki, továbbá fizessen meg 1.724.889 Ft betéti tőkeösszeg tőkésített kamataival emelt összegét, 4.924.600 Ft-ot, ennek 2005. február 27.napjától a kifizetés napjáig számított törvényes mértékű késedelmi kamatait.

Másodlagosan kérték a megyei bíróság ítéletét a Pp.252.§/2/ bekezdése alapján hatályon kívül helyezni és az első fokon eljáró bíróságot újabb határozat meghozatalára utasítani.

Fellebbezésük indokolásául előadták, hogy az I-II.r. felperesek perbeli jogképessége a Pp.48.§-a illetve a Ptk.8.§-a szerint fennáll, a felperesek jogképesek. Megítélésük szerint a perbeli jogképességtől eltérő fogalom a keresetőségi jog /ügylegitimáció), amely anyagi jogi fogalom. Ennek meglétét, vagy hiányát a bíróság érdemi határozattal bírálja el.

A Ptk.157.§-a értelmében haszonélvezeti jogánál fogva jogosult a más személy tulajdonában álló dolgot birtokában tarthatja, használhatja és hasznait szedheti. A Ptk.164.§/1/ bekezdése szerint a kamatozó követelés vagy más hasznot hajtó jog haszonélvezetére a dolgok haszonélvezetének szabályait kell megfelelően alkalmazni.

A felhívott jogszabályi rendelkezések alapján az I.r. felperes keresetőségi joga – ügylegitimációja – nem lehet vitás, mivel a jogerős végleges hatályú hagyatékátadó végzés állapítja meg, hogy az örökhagyó hagyatékát az állagörökös az I.r. felperes haszonélvezeti jogával terhelten megörökölte.

A II.r. felperes keresetőségi jogát pedig a He.78.§/2/ bekezdése alapozza meg, amely szerint a hagyatéki vagyon kezelésére vonatkozó jogkör ellenkező végrendelet intézkedés hiányában kiterjed a halaszthatatlan fizetések teljesítésére és a hagyatéki követelések behajtására is.

Téves az az alperesi álláspont, hogy a felperesek követelése elévült. A felperesek követelése nem kötelmi jellegű, nem kötelmi jogviszonyban állnak az alperessel. A végleges hatályú hagyatékátadó végzés, illetve az annak alapjául szolgáló végrendelet szerint az I.r. felperes az örökhagyó örököse, megilleti minden olyan hagyatéki vagyonhoz tartozó vagyontárgyat terhelő haszonélvezeti jog, amelynek tulajdonjogát nem az I.r. felperes örökli. Így a Ptk.115.§/1/ bekezdése alkalmazható, amely szerint a tulajdoni igények nem évülnek el.

A megyei bíróság részítése a lefolytatott eljárás irataival ellentétes, hiányos, téves megállapításokat tartalmaz, lényeges körülményeket figyelmen kívül hagy. A felperesek által felajánlott bizonyítékokat nem mérlegeli és így a tévesen megállapított tényállás alapján jogsértő.

A részítélet több helyen tévesen tartalmazza, hogy az I.r. felperes tulajdonjogot szerzett az örökhagyó hagyatékához tartozó vagyontárgyakon. Az I.r. felperes haszonélvezeti örökös, így a hagyatéki vagyont terhelő haszonélvezeti jogot örökölte meg.

A megyei bíróság tévesen, helytelenül értékelte az eljárás adatait, csak az alperesi tanúk vallomását vette figyelembe a döntés meghozatalakor. Figyelman kívül hagyta, hogy valamennyi tanú elfogult, illetve két tanú közvetlenül érdekelt, mivel az alperes közeli hozzátartozói.

Ugyanakkor dr.B.F. ügyvéd nyilatkozatát mellőzte a bizonyítás köréből, aki pedig egyértelműen elmondta, hogy megbízást kapott az örökhagyótól a perben érvényesíteni kívánt pénzösszeg visszaigénylesre az azzal történő elszámoltatásra.

Az a körülmény, hogy az örökhagyó a korábbi felszólítások eredménytelensége miatt ügyvédi irodát bízott meg ellentmond a II.r. alperesi kijelentésnek, hogy ezt az összeget ajándékba kapta az örökhagyótól.

A tanú vallomásából kétséget kizáróan megállapítható, hogy az örökhagyó a saját tulajdonában álló budapesti lakással kapcsolatos kiadások intézése céljából elszámolási kötelezettséggel engedett a perbeli bankszámla felett rendelkezési jogot a II.r. alperesnek.

A megyei bíróság nem vette figyelembe az 1997.január 11. és az 1997.május 28-án kelt levelet, amelyben az örökhagyó egyértelműen nyilatkozik arról, hogy a peresített összeget nem ajándékozta a II.r. alperesnek és kéri vissza.

A II.r. alperes fellebbezési ellenkérelmében a részítélet helybenhagyását kérte annak helyes indokai alapján. Kérte mérlegelés tárgyává tenni, hogy a pénz és a festmény II.r. alperes részére való birtokba vételekor az a végrendelet volt hatályban, melyben a néhai magyarországi vagyona állagörökösévé a II.r. alperest tette, míg a leányát a külföldi vagyon tekintetében nevezte örökösnek. A II.r. felperes az, aki a becsatolt és a néhai aláírását tartalmazó leveleket írta, ezen levelek tartalma szerint a néhai csak elszámolásra hívta fel a II.r. alperest. Megtehetette volna, hogy még életében az ajándékot visszakövetelje, de erre nem került sor. Az ajándékozás tényét a tanúk vallomása mellett bizonyítják még a becsatolt okiratok, ezek között a banknál lévő okiratok is. Fenntartotta az elsőfokú eljárásban II.r. felperes keresetőségi joga hiányával kapcsolatos nyilatkozatát is.

Az I.r. felperes fellebbezése – a fellebbezésben felhozott érvektől eltérően – alapos, míg a II.r. felperes fellebbezése alaptalan – az elutasítás érdemben helyes – de eltérő jogi indokolással.

Az ítélet tábla a fellebbezésben és ellenkérelemben felhozott érvekre figyelemmel elsődlegesen azt vizsgálta, hogy az I-II.r. felperes rendelkezik-e perbeli legitimációval vagy sem.

Megállapította, hogy a megyei bíróság tévesen az I-II.r. felperesek perbeli jogképességét vizsgálta, és ebben foglalt állást.

Az elsőfokú eljárásban a II.r. alperes úgy nyilatkozott, hogy a haszonélvezeti örökösnek /I.r. felperes) és a végrendeleti végrehajtónak /II.r.felperes) „nincs perbeli jogképessége az esetleges igény érvényesítés körében”. Ezen nyilatkozatnak a Pp.3.§/2/ bekezdése alapján, a tartalma szerinti értékelésekor a megyei bíróságnak nem a felperesek perbeli jogképességét, hanem a felperesek keresetőségi jogát /perbeli legitimációját) kellett volna vizsgálnia, melyet egyébként a bíróság a felek hivatkozása nélkül is köteles az érdemi elbírálás során vizsgálni.

A Pp.48. és 49.§-ában szabályozott perbeli jogképesség, valamint perbeli cselekvőképesség nem azonos a perindítási jogosultsággal, az ún.aktív perbeli legitimációval vagy keresetőségi joggal. A perbeli jogképesség hiánya a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasítását vonja maga után /Pp.130.§/1/ bekezdés e/pont).

A keresetőségi jog ezzel szemben a fél és a per tárgya közötti anyagi jogi kapcsolatra vonatkozik, vagyis a felperest megilleti-e és éppen a felperest illeti-e a keresettel érvényesített jog az alperessel szemben. A perbeli legitimáció fő szabályként anyagi jogi kérdés, hiánya a kereset érdemi elutasításához vezet.

Az ideiglenes hatályú hagyatékátadó végzés alapján tényként állapítható meg, hogy a végrendeleti állagörökös Sz. D. Ü., míg holtigtartó haszonélvezeti jogot örökölt minden ingatlan és ingó vagyonon végrendeleti öröklés jogcímén az I.r. felperes. A II.r. felperes pedig végrendeleti végrehajtó. Az ideiglenes hatályú végzés teljes hatályúvá vált.

Ezen eljárási adatok alapján a megyei bíróság ítéletének indokolásában tévesen állapította meg, hogy az I.r. felperes az örökhagyó végrendeleti örököse, hiszen ő csak haszonélvezeti örökös.

A Ptk.157.§/1/ bekezdése szerint haszonélvezeti jogánál fogva jogosult a másik személy tulajdonában álló dolgot birtokában tarthatja, használhatja és hasznait szedheti.

A /2/ bekezdés értelmében a haszonélvezeti jog fennállása alatt a tulajdonos a birtoklás, a használat és a hasznok szedésének jogát csak annyiban gyakorolhatja, amennyiben a haszonélvező e jogokkal nem élt.

A haszonélvezeti jog tehát személyhez kötött abszolút szerkezeti dologi jog, amelynek alapján a haszonélvező a más személy tulajdonában lévő dolgot birtokolhatja, használhatja és hasznosíthatja.

Ez azt jelenti, hogy mindenki mást negatív kötelezettség terhel a haszonélvezetivel szemben, nevezetesen tartózkodniuk kell minden olyan magatartástól, amellyel akadályozzák vagy veszélyeztetik a haszonélvezeti jog gyakorlását.

A használatra és a hasznok szedésére vonatkozó jogosultság gyakorlása szempontjából jelentősége van annak, hogy a haszonélvezet tárgya hasznot hajtó dolog-e.

A fentebb kifejtettek értelmében az I.r. felperesre nem a részítélet indokolásában meghivatkozott Ptk.115.§-a az irányadó, hanem a Ptk-nak a haszonélvezetre vonatkozó szabályai, köztük a Ptk.164.§-a is.

Így az I.r. felperesnek mint haszonélvezeti örökösnek keresetösségi joga a perbe vitt festmény és pénzösszeg vonatkozásában a Ptk-nak a haszonélvezetre vonatkozó szabályai szerint fennáll, de ugyanakkor igénye az állagörökös – I.r. alperes – tulajdonjogához tapad, hiszen ő a jogerőssé vált hagyatékátadó végzés értelmében végrendeleti öröklés jogcímén a Ptk.599.§-a alapján megszerezte az örökgyő minden ingó és ingatlan vagyonát.

Az örökgyő végrendelete a végrendeleti végrehajtó vonatkozásában részletes rendelkezéseket tartalmaz, őt az örökgyő a hagyaték kezelésére is feljogosította.

Az I.r. felperes keresete körében perbeli jogvitát azonban az I.r. alperes mint állagörökös perbenállása mellett kellett volna elbírálni, az ő részvétele nélkül a haszonélvezeti örökös igénye önállóan nem dönthető el, mert a vele szemben fennálló jogviszony alapján kell a perbeli igényről dönteni. Ezért téves volt a megyei bíróság azon álláspontja, hogy az I-II.r. felperesek valamint az állagörökös I.r. alperes vonatkozásában a pert teljes körűen elkülönítette, majd pedig szünetelőbe helyezte. E részben a per időközben meg is szűnt.

Az ítéletábra álláspontja szerint az I.r. alperes, mint állagörökös perbenállására a Pp.130.§/1/ bekezdés g/pontja az irányadó, tehát ebben a körben a megyei bíróságot hiánypótlási kötelezettség terhelte.

Fel kellett volna hívni a felpereseket arra, hogy az I.r. alperessel mint állagörökössel szemben megfelelő keresetet terjesszenek elő, amely nyilvánvalóan a tőrésre irányul.

Mindezen indokok miatt a megyei bíróság ítélete az I.r. felperes és a II.r. alperes vonatkozásában az érdemi felülbírálatra alkalmatlan, a perbenállás hiánya a másodfokú eljárásban nem pótolható.

Ezért az ítéltábla a megyei bíróság ítéletét a Pp.252.§/2/ bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és e körben a megyei bíróságot újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasította.

A megismételt eljárásban az I.r. felperest megfelelő kioktatásban kell részesíteni az állagörökös perbevonása körében, és figyelmeztetni kell őt a mulasztás törvényes jogkövetkezményére is. Az I.r. felperest fel kell arra is hívni, hogy az állagörökössel szemben megfelelő kereseti kérelmet terjesszen elő, és a kereset alapossága esetén az összecszerűséget is vizsgálni kell. Ezt követően kerül csak a megyei bíróság abba a helyzetbe, hogy az ügyben megalapozott döntést hozzon.

A Ptk.598.§-a szerint az ember halálával a hagyaték, mint egész száll az örökösre. A 673.§/2/ bekezdése értelmében az örökös az öröklés megnyíltával a hagyatékot – elfogadás vagy bármely más jogcselekmény nélkül – megszerzi. Az örökös az örökhagyó jogállásába lép és néhány jogosultság kivételével – amelyek az örökhagyó halálával megszűnnek – összes jogviszonyába. Sz. D. Ü. végrendeleti örökös ezen szabályokra tekintettel az örökhagyó halálával – 1999.február 11.napján – a hagyatékkal összefüggő összes jogot, illetve kötelezettséget megszerezte, így a jogok érvényesítése érdekében is ő léphet fel.

Mivel az örökhagyó a végrendeletében végrendeleti végrehajtót rendelt ki, átmeneti jelleggel őt is megilletik bizonyos jogosultságok a hagyatékkal kapcsolatban.

A végrendeleti végrehajtó jogállását a végrendelet tartalma, illetve a hagyatéki eljárásról szóló 6/1958/VII.4./IM. rendelet /továbbiakban He.) 77-80.§-ai szabályozzák. E szerint a végrendelet feljogosíthatja a végrendeleti végrehajtót a hagyaték kezelésére, a végrendeleti meghagyások teljesítésének ellenőrzésére vagy mindkettőre. Ha a végrendelet a jogkört nem határozza meg, ezek a jogok a végrendeleti végrehajtót nem illetik meg, csupán a jogszabályban pontosan meghatározott jogosultsággal élhet /He.4.§/2/ bekezdés d/pont, 19.§/1/ bekezdés, 31.§d/pont, 40.§/1/ bekezdés d/pont és 65.§/1/ bekezdés).

A hagyatéki vagyon kezelésével megbízott végrendeleti végrehajtó mindazt köteles megtenni, ami a hagyatéki vagyontárgyak fennmaradását, megóvását és épségben tartását biztosítja. A He.78.§/2/ bekezdése értelmében jogosult a hagyatéki követelések behajtására is.

E vonatkozásban a He.78.§/1/ bekezdés a/pontja kimondja a végrendeleti végrehajtó a végrendeletben foglalt intézkedéshez képest kezeli a hagyatékot addig, amíg az örökösök a kezelésre vonatkozó megbízást vissza nem vonják, vagy a hagyatéki eljárás be nem fejeződik.

Az ítéltábla álláspontja szerint a hagyaték kezelésével megbízott végrendeleti végrehajtó feladata a He.78.§/1/ bekezdés a/pontjának II.fordulata értelmében legkésőbb a hagyatéki eljárás befejeződésével megszűnik.

A perbeli esetben az öröknyagó hagyatékí eljárása a már meghívatkozott közjegyzói végzés szerint 2004.november 2.napján jogerősen befejeződött. Ezt követően pedig a végrendeleti végrehajtó a hagyaték kezelésével, így az ingóságok kiadásával kapcsolatban az örökssel illetve a II.r. alperessel szemben pert nem indíthat, mivel hiányzik a perbeli legitimációja, hiszen a perbeli követelésnek a hagyatékí eljárás befejeződése következtében az állagörökös, illetve bizonyos körben a haszonélvezeti örökös lett a jogosultja.

Ezért ezen indokolással – a perbeli legitimáció hiánya miatt – a II.r. felperes keresetét elutasító rendelkezést – a per főtárgya tekintetében – a Pp.253.§/2/ bekezdése alapján helybenhagyta.

Az ítéltábla a megyei bíróság részítéletét – figyelemmel arra, hogy idő közben az elkülönített rész vonatkozásában a per megszűntetésre került – ítéletnek tekintette.